

Ferdinandy György

A madárhanggyűjtő magánya

1.

Kilenc éve települtem át a szigetről a kontinensre. Az Államokba, mint erre mondják. Hogy miért, azt most itt nem részletezem. Megbántam, nem bántam meg? Ma már talán ez sem lényeges.

Mіндеgy, itt vagyok. Békén hagynak, hónap végén a postás utánam hozza a csekkemet. Odaát azt képzelik, hogy megcsináltam az életemet. Délről ez a dús-gazdag Észak maga a földi paradicsom.

Itt fent aztán fokról fokra megtanulja az ember, hogy milyenek a paradicsomok. Az *Everglades*, az ősmocsár határán például analfabéta indiánok élnek. Odább, a tengerparton másféle semmittevők: hivatalosan idegenforgalom. A sztrádák alatt, a senki földjén pedig *homelessek* pakolásszák a holmijukat.

A lakosság maga – mert azért az is van – bevándorlók, illegálisok. Itt mindenki újonnan érkezett. Még nem ázott ki belőlük a félelem: nem mernek hangosan beszélni, nem tudják megvédeni magukat.

Valaha azt tartottam, hogy az elesettek, az útpadkára szorultak krónikása vagyok. Még örültem is, hogy ide, a perifériára szorultam. Nem tudtam, ahogy múltak az évek, az ember begubószik. Az események pedig nem jönnek utánam. Lassan, de elkerülhetetlenül magamra maradok.

Tudom persze, hogy túl az autósztráda ívén (és túl az ősmocsáron) emberek élnek. De ki gyalogolna utánuk? A lábam nehéz, vezetni pedig már nem tudok.

Az emlékeimet megírtam. Ahhoz, hogy mindenfélét kitaláljak, öreg vagyok. Szóval, egy idő óta már csak rendezgetem a kéziratokat. Ez itt, mint mondják, a „van” állapot.

A „kell” pedig úgy kezdődött, hogy egy este leült mellém a fiam.

– Van egy lány – mondta, miután elszívtuk a békepipát. Pontosabban: lenne, így mondta, feltételesen. Elhozom – elhoznám – neked. Megírhatod az életét. Itt nálad nem keresi senki sem.

A fiam szociális munkás, ketrecbe zárt gyerekekkel és véresre vert családszociológusokkal foglalkozik. Rendőrautó kíséri ki – mint mondják – a terepre, neki magának egy velem egykorú, hetvenéves sportkocsija van.

Kemény, szűkszavú gyerek, nem kér semmit: közli velem a tényeket. Jobb nekem – mondja –, ha minél kevesebbet tudok. Az én szakmámban persze nem egészen így áll a dolog.

Mögötte fiatal lány ácsorog.

– Akkor – teszi hozzá – őt itt hagyom.

És a vén Ford elporzik az *Everglades* – az ósmocsár – felé vezető földúton.

* * *

Azzal kellett volna kezdenem, hogy valamiből még itt is élni kell. Hogy még a Paradicsomban sem ingyenes a paradicsom. Én, ami engem illet, gyűjtöm a madárhangokat. Fura foglalatosság: van egy mikrofonom, magnóra veszem a hanghullámokat. Néha kijön hozzám egy egyetemi ember, de általában elég, ha a kész kazettákat postára adom.

Szóval, egy ilyen, hogy is mondjam, kutató vagyok. Nincsen bibliotékám, kint dolgozom a szabadban. Ez az ósmocsár, az *Everglades* a laboratóriumom.

Ismerem a faunát és a flórát. De leginkább a madarakat. Mások ide-oda cipelik a magnót és a parabolarefektorokat. Én pedig csak kiülök a házam – a *trailer* elé, és beállítom a mikrofont. Tudom, hogy hol és mikor énekelnek a szárnyasok.

Szélcsendes időre persze szükségem van nekem is. Ezt ugye kívárja az ember. Bizonyos zajok azonban egyenesen kívánatosak. Némely madár akkor kezd szépen énekelni, ha repülő húz el a víz felett. Ezeket sokszor fel sem ismerik az egyetemen. A *dupla verésűek*hez (a szajkókhoz) is elkelnek a magyarázó jegyzetek.

A magnót néha este is bekapcsolom. Van még néhány kazettám. Szürcsölöm a cukornád levét, és a régieket hallgatom. *Django Reinhardt*-ot, *Djurit*: a párizsiakat. Ezek maradtak meg: *Atahualpa* és a *Nuages*. A Fellegek.

Egy idő óta pedig Náni, az indián lány is megszólal az énekes madarak és Tóth Menyus között. Mondja az életét, én pedig jegyzetek. Van megint munkám: utánam jött a történelem.

Most már a fiam is gyakrabban meglátogat. Beszélget a lánnyal. Mindig van mondanivalójuk: nagyjából egykorúak.

Náni illegális, ezt fölösleges is mondanom. Hogy miért van itt, hamarosan azt is megtudom. Volt már valami papírja, tíz év után: egy lejárt jogosítvány, iskolai bizonylatok. Azután kirabolták. Betörték a kocsni ablakát a piacon.

A szegények itt is egymás zsebéből lopják ki az aprót. Pénzt nem hordanak maguknál a gazdagok.

Most már nagykorú, új jogosítványt már nem tud kiváltani. Még a lakcímét sem adhatja meg. Kitoloncolják azonnal, ha valaki feladja magát: ha jelentkezik. Neki is a nyomára akadtak. Eljöttek érte, várták. Akkor hozta ki ide hozzám a fiam.

* * *

Az első napokban aludt. Nem zavartam, a *trailerben* két apró szoba van. Holmija nem volt. Mindössze egy műanyag cekker, mint odaát az óvilágban a hajléktalanok.

– Ettél? – kérdeztem, amikor felébredt. Nem jutott eszembe semmi okosabb. Megmutattam neki, hogy hátul, a ház mögött van a csap.

Az ételhez nem nyúlt. Sunyított.

– Mitől félsz? – kérdeztem.

Szóval, így kezdődött ez a nap.

A második héten már ő is gyűjtötte a madárhangokat. Megtanulta, hogy ez itt a lejátszó, és ez a kidobó gomb. A nyilak meg azt mutatják, hogy merre szalad a szalag. A madarakat ismerte ő is. Megszokta, hogy itt nálam valamennyinek más a neve.

A reflektorokat viszont állígtatta volna. A fiatalok türelmetlenek: nem tudta kivárni, hogy közelebb jöjjenek az énekesmadarak.

– Ráérünk! – csillapítottam. Holnap is felkel a nap!

– Figyelj! – kérdezte másnap. Nem értette, hogyha nincsen autóm, ki jön ide értem. Hogy ki vásárol be nekem.

– Kell valami? – kérdeztem.

– Á, dehogy. A fiad mindent hagyott.

– Akkor?

– Te nem lottózol? – kérdezte. Mert én igen. Apa számaait.

– Nyertél már?

– Hétről hétre nő az esélyem.

A tárcáját bent hagyta az ülésen. Csak egy pillanatra szaladt ki. Benyúltak az ablakon.

– Pénzt velem is kereshetsz – mondom neki most.

– Veled?

– Írunk egy könyvet. Elmeséled az életedet.

Nem érti. Millió illegális él – mondja – csak itt, Floridában. Kit érdekel az én életem!

– Az attól függ! Attól, hogy ki írja meg. De ezt már nem mondom ki hangosan.

– És könyv lesz belőle? – kérdezi. Ő se mondja ki, hogy ki olvas ma már könyveket!

– Könyv, könyv! – biztatom. De akár film is lehet.

Többször is belevágunk. Náni nagyokat hallgat. Azután a másik véglet: megszakad a gát. Ömlenek belőle a szavak. Bekapcsolom a magnót, de nincs elég kazettám. Ilyen sokáig nem énekelnek a madarak.

Mindegy. Letörlöm a sirályok zokogását.

– Kezdődjön itt, Floridában! – javaslom.

– Igazad van. Nekem tényleg itt indult az életem.

2.

– Sokáig észre se vettem – meséli –, hogy nem vagyok olyan, mint a többiek. Az iskolában spanyolul beszélünk, angolul nem kellett tudni senkinek. Később, amikor *bébiszitter*nek jelentkeztem, kiderült persze, hogy nincsen papírom. Ez se volt nagy baj, kifizettek így is, mint erre mondják: „az asztal alatt”. Kevés pénz volt, nem érezgették velem, hogy nincs papírom.

Kilencéves voltam, amikor áttelepültünk Floridába. Apám autókkal kereskedett, alapított egy vállalatot. Anya mesélte, hogy kétszázezer dollárt hozott magával. Ezzel akkor, 1994-ben, gazdag embernek számított. Azután elúszott ez a sok pénz, ma sem tudom, hogyan. Nekem úgy adták elő, hogy lelépett az ügyvéd, aki itt, Floridában intézte a dolgaikat.

Apa visszament Venezuelába, ő végig turistavízumokkal utazott. Mi meg itt maradtunk, én, anyám meg a kishúgom. Így lettünk mi hárman illegálisok.

A Beba még régen, még csecsemőkorában valami fertőző betegséget kapott. Meggyógyult, de egy speciális iskolába kellett volna járnia. Ezért is akart Floridában maradni anyám. Itt működött egy ilyen iskola.

Venezuelában is voltak változások. Már nem engedték, hogy apa Amerikából importálja a használt kocsikat. Ő meg fogta magát és eladta a vállalatot.

Nekem úgy mesélték, hogy vitte a pénzt a bankba és az autósztrádán kirabolták. Belelőttek, és otthagyták az úton.

Aznap éjjel volt egy álmom. Valahonnan messziről hívott az apám. Náni, Náni! Felébresztettem anyámat, hogy hallotta-e? Apa később megírta nekem, hogy igen, ő hívott.

A pénzt táskában vitte, de volt egy bőrtok is az inge alatt. Az egyik golyó abba a tokba akadt. A kórházban, ahová bevitték, tíz óra hosszat várt, mire bejöttek hozzá az orvosok. De mivelhogy nem tért magához, megtalálták ezt a *koalát* az inge alatt. Látták, hogy van pénze. Attól fogva jobb ellátást kapott.

Persze mindezt csak később tudtam meg. Akkor azt hittem, hogy megfélekezett rólam az apám. Később aztán megint minden héten felhívott.

Fel kellett nyitni a mellét, így végig, mint egy újívi malacnak. Nagyon szerettem volna visszamenni hozzá, de nekem akkor már nem volt se útlevelem, se vízumom.

Ez 2001-ben történt. Egy évre rá befejeztem a középiskolát. Nehéz idők jöttek. Anya takarításból tartott el engem és a kishúgomat.

A Bébát én vittem minden reggel az iskolába. Azután este vissza, haza. Előbb tanultam meg vezetni, mint anya.

Anya szép asszony. Gyorsan hozzá kellett volna mennie egy amerikaihoz. Nem volt más lehetősége. Tudod, minden házasságban van, aki megveti a lábát. És van, aki hazamegy. Olyan még nem volt, hogy két ember ugyanazt akarná.

Az én szüleim is elváltak. Apa visszament, és anyám itt maradt.

* * *

Szóval a másság. Azt mondtam, hogy észre se vettem? Nem akartam észrevenni! Az egyetemen azután összedőlt ez a kártyavár. Megmondták, hogy nem jár nekem tanulmányi segély, mivelhogy illegális bevándorló vagyok. Ez a törvényes státusom. Én pedig csak éltem, bele a világba. Akkor már, várjál csak, hét – mit hét! nyolc – éve voltam itt.

– Ez egy nagyon nagy pofon volt. Addigra már úgy képzeltem, hogy itt születtem. Minden barátnőm itt született. Itt jártam iskolába, arra készültem, hogy ügyvéd – a szegények ügyvédje – leszek.

Jól tanultam, kaptam egy ösztöndíjat is. Ezt aztán – mondom – visszavonták. Adtak egy év türelmi időt, hogy rendezzem – mint mondták – a státusomat.

Elmúlt az év. A barátnőim már mind levizsgáztak, én pedig dolgozni kezdtem. Egy tornateremben, ahol megint csak feketén fizettek, „az asztal alatt”.

Tudod, én mindig önálló voltam, világéletemben. Már tízéves koromban én intéztem a családban a pénzügyeket. Anyám szegényke csak dolgozni tudott. Hónap végén én írtam alá a csekkeket.

Persze férjhez mehettem volna. Az ilyen lányok körül mindig ott szimatolt egy pár öregember, akik már megszerezték az állampolgárságot, és azt ígérték, hogy megszerzik nekik is. Az ügyvédek sok pénzbe kerültek, de ezek azt mondták, hogy állják a költségeket.

Amíg fiatal, nevet az ember az ilyen ajánlatokon. Később már nem annyira. De én később sem akartam feladni a függetlenségemet.

2001-ben hoztak egy új törvényt, a 245. I-t. Egy amerikai család felelősséget vállalhatott egy külföldi diákért. Két vagy három évre, amíg az ember befejezi a tanulmányait. Anyámnak sok barát nője volt, de ettől a lehetőségtől mind megijedtek. Egyik sem írta alá ezt az *affidavit*-et. Félték, hogy a nyakukon maradok. Vagy hogy mi lesz, ha a férjük kikezd velem. A férfiak mindig megjelennek, ha valaki kiszolgáltatott.

Akkor anya megismerte Juant. Összeházasodtak, elkezdték rendezni a papírokat. Állandóan ügyvédekhez jártunk, minden félretett pénzünk erre ment.

És megint csak hiába. Már megkezdődött a tanév, amikor értesítettek... de nem, nem is így volt. Mert ez a Juan egy úgynevezett *ajuste cubano*, kubai engedmény alapján kérvényezte a papírjaimat. Ő kubai volt, én meg persze nem. Rám nem vonatkozott ez a rendelet. Csak azt nem értem, hogy ezt egyik ügyvéd se közölte velem.

Akkor már két éve befejeztem a középiskolát. Esti egyetemre jártam, a beiratkozáshoz csak egy lakcím kellett, elég volt, hogy megmutattam egy nekem címzett levelet. Kialakult egy felemás állapot. Az *ajuste cubano* idejéből volt egy munkavállalói engedélyem. Meg a jogsim. Persze mind a kettő érvénytelen.

A második pofon se késett. Beidéztek az immigrációhoz, mind bementünk, az egész család. Azt hittük, hogy most végre megkapom a tartózkodási engedélyemet. Szóval bementünk, háromszor is felvették az ujjlenyomatokat. Végül aztán megmondták, hogy anya és Beba, aki kiskorú volt, megkapják a zöldkártyájukat, de én, aki már elmúltam tizennyolc éves, illegális maradok. Rám anyám házassága nem vonatkozott.

Emlékszem, lett valami nagy csend, és anya megkérdezte tőlem, hogy mit mondott az alkalmazott. Én fordítottam, mert angolul a családban rajtam kívül senki se tudott.

Azt tanácsolták, hogy menjek vissza Caracasba. Akit kikér egy hozzátartozója, az tíz év után visszajöhet. Mert van egy ilyen büntetés: tíz év kell hozzá, hogy újra beadhassam a kérvényemet.

– Most pedig? – kérdezte anyám.

– Most pedig kiutasítanak.

* * *

Hét végén szokása szerint megérkezett a fiam. Bevásárolt, mióta ketten voltunk, nagy dobozokban hozta a konzerveket és az ivóvizet.

– Mi újság? – kérdeztem.

– Mi lenne!

– Verik a családanyákat?

Nincsen kedve nevetni. Rám néz, és azt mondja: igen.

– És ti? – kérdezi később. Mit csináltok?

– Na mit!

– Úgy értem: mivel töltitek a napot?
Éppen belevágtam, hogy Náni mesél, amikor elkezdtek körözni a helikopterek. Itt fölöttem a pilóták inteni szoktak, és néha én is visszaintegetek.

– Meg vagy örülve?! – sziszegi a fiam.

– Miért lennék! Ismerem őket.

– Csakhogy ezek – mondja – nem azok. Nem látod? Fényképeznek! Keresik az illegálisokat.

– Itt aztán kereshetik!

– Miért? Ez talán az angol királynő?

És a remegő lányra mutat.

Gyanútlan, buta vénember vagyok. Ezek ketten bent susmusolnak. Ülök a trailer előtt, a nádasban már lebukott a nap.

– Legközelebb egy másik egyetemre mentem – folytatja Náni másnap.

– A nemzetközire. Egy év alatt elvégeztem egy kétéves tanfolyamot. Amikor aztán a diplomámra került sor, megint elkezdődtek a bajok. Valami *antorchtát*, *fáklyát* követeltek, így hívják az ideiglenes papírokat. Akiket felfüggesztenek, azok ilyen „fáklyákkal” igazolják magukat. Ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy a legalizálásuk folyamatban van.

Én a régi, lejárt munkavállalói engedéllyel próbáltam igazolni magam. Azt mondtam: Náni, légy erős! Hogy ha már felkerültem erre a vonatra, akkor fent is maradok. Nem hagyom leszállítani magam.

Anyám közben letette az állampolgársági vizsgát. Angolul egy szót sem értett, de bebiflázta az anyagot. Elmentünk megint egy ügyvédi irodába, ahol azt mondták, hogy ami engem illet, minden, amit 2001 óta csináltunk, az a rengeteg pénz és papír, semmit sem ér.

Egyetlen lehetőségem maradt: férjhez menni – érted?! – egy amerikaihoz.

Amikor tizennyolc voltam, arról álmodoztam, hogy lesz egy kis házam. Családom, gyerekek. Akadt egy vőlegényem, ő is venezuelai. De neki is elfogyott a türelme. Kivándorolt a Kanári-szigetekre. Én meg nem mehettem utána, nekem itt volt az anyám és a Beba, szegény kishúgom.

Csak így, egyik csapás a másik után. Most pedig már huszonöt éves vagyok. Nem, férjhez menni most sem akarok. Eljátszani az utolsó esélyemet? Azt mondják, hogy ez itt a szabadság hazája. Így most, még szabad vagyok.

Nyolc évet dolgoztam le abban a klubban. Azzal szoktak vigasztalni, hogy a státusodnak nincs semmi köze ahhoz, ami vagy. De ez nem igaz. Mert így nem vagy senki. Nem létezel. És én ki akarok menni. Szépen felöltözni, egyetemre járni. Táncolni. Mert én, érted, még csak táncolni se tudok.

Náni sír.

– Ne haragudj! – mondja később. – Buta tyúk vagyok.

3.

A *Fitness*nek két tulajdonosa volt, egy itteni nő és egy amerikai. Amikor felvettek, azt gondolták, ideiglenesen. Nem kellett biztosítást fizetniük utánam, még örültek is, hogy nincsen papírom.

Hát az biztos, hogy jól jártak velem. Foglalkoztam a gyerekekkel, tanítás után iskolabuszok hozták a sok gyereket. Még a könyvelést is kitanultam, mert volt húsz tornatanár és vagy háromszáz gyerek. Négy alkalmazott munkáját végeztem el.

– Rendesen fizettek?

– Azám! Annyit kaptam, mint egy buszsofőr, aki napi négy órát dolgozik. Nem reklamálhattam, nincs hová mennem. Ezek meg, tudod, rendesek voltak, ez a két nő. Azt mondták: szeretnek. És hogy családtag vagyok. Az is voltam: sokszor hetekig nem adták ki a fizetésemet.

Tulajdonképpen még szerencsém is volt velük. Lett miből élnem, segíthettem anyámat és a kishúgomat. Nem kellett takarítani járnom, a hozzám hasonló illegálisok életük végéig takarítanak.

Amikor hazajöttünk az immigrációtól, Juan azt mondta, keresni fognak, most, hogy így feladtam magam. Mintha nem ő jött volna az *ajuste cubano*val! Mintha nem ő rontotta volna el a dolgomat.

Berendezett egy szofit a ház mögött, mert ennek már háza is volt, a kubainak. Azt mondta, legjobb, ha bezárkózom, és ki se mozdulok.

Neki persze volt kulcsa a zárhoz. Az úgy volt, hogy reggel anyám felöltöztette a Bebát, és leadta az intézetben. Azután ment tovább a házhoz, ahol éppen takarított. Ez meg jött, és áthozta a reggelimet. Ha jó lesz – mondta –, minden reggel áthozom.

Ha jó lesznek! Hát a többit kitalálhatod.

– Idefigyelj! – mondtam a lánynak. – Ez is a te életed. Abban maradtunk, hogy mindent el kell mondanod.

– Ezt is?

– Miért, jobb, ha kitalálom? Ha a hasamra ütök és megírom?

A lányos anyákra könnyebben ráharap egy ilyen öregember. Lehet, hogy nem is gondol semmi rosszra, amikor elveszi őket, de azután nőnek a lányok, ő meg elkezd markolászni a popsíjukat. A fiam azt mondja, hogy minden második esete ilyen. Több is lenne, de a nők az apa pártját fogják. Ha ugyan apa az ilyen.

– Ez is – mondta a lány – először csak a térdemre tette a kezét. Azután másnap már tovább. Nem tetszett neki, hogy összeszorítom a lábamat.

– Azt ígérted, hogy jó kislány leszel! – súgta a fülembe. És hogy amit ő kér, az nem is olyan nagy dolog.

Hát olyan nagy dologra nem is futotta volna neki. Volt valami műtétje, és kidobták a macskáknak a micsodáját. Így szokta mondani, mert ez a szerencsétlen még büszkén is viselte, hogy kiherélték az orvosok.

– Csak hát – mondta a lány – a nyelvét nem vágták le neki. Azzal fenyegetett, hogy beledugja a számba.

– Eleinte – ne hidd! – védekeztem. Azt mondta, hogy bezzeg a Beba nem lesz olyan makacs, mint én vagyok. És hogyha kell, megtaníja furulyázni a kishúgomat.

Máskor sírt. Egyszer még egy dollárt is adott. Anyám azt mondta: nem rossz ember. Nem verte őt és nem ivott.

A pótapák nálunk többnyire felcsinálják a lányukat. Bejelentik, hogy kistestvér született. Neki meg, szegénynek, csak ennyire futotta. Most mondjam azt, hogy szerencsés vagyok?

Hogy meddig ment ez így? Sokáig. Úgy lett vége, hogy összevesztünk. Lesz, ami lesz, újra dolgozni kezdtem. A *Fitness*ben voltam, amikor kerestek. Lehet, hogy ő adott fel. Ezzel zsarolt ez az áldott jó ember, aki nem vert és nem ivott.

– Azután? Semmi. Nem mentem haza többé. Kihozott ide hozzád a fiad.

* * *

Ha végiggondolom, csupa kényszerhelyzetből állt az életem. És kényszermegoldás minden, még akkor is, ha én döntök. Nincsenek terveim, egyre kevesebbet gondolok a jövőmre. Nincsen előttem semmi. Azután, hogy is mondjam, emlékeim sincsenek. Addig csapkodtam az ajtókat, amíg nem maradt semmi mögöttem.

Azt szokták mondani, hogy az utolsó, amit elveszít az ember, a remény. És én miben reménykedjem, mondd meg nekem! Ez a tíz év kilúgozta belőlem a reményeimet.

Hogy lesz megint egy *antorcha*? Valami újabb rendelet? Tudom előre, hogy ez mit jelent.

A házasság? Körülöttem csupa olyan ember él, akiknek az érdekházasságok tönkretették az életüket. Mert egy ilyen házasság után még csak elválni se lehet. Akik megpróbálták, újra elveszítették a letelepedési engedélyüket.

Hallgatunk. A mocsár felett ilyenkor már vérvörös a nap.

– Én – mondja Náni – még mindig hiszek a szerelemben. Kinevethetsz. Mondjam, hogy ha takarítónő az anyám, mindhalálig, akkor én miért ne legyek az? Vagy miért ne menjek el, ha kiutasítanak?

A szegények ügyvédje! Nem, nem sírok. Csak már nincsen erőm kinevetni magam.

A magnószalagon madarak énekelnek. Nem könnyű felismerni őket, a *tape* üresen is nyikorog.

– Ez mi?

– Vízityúk.

– Mintha pelikán lenne. Vagy kárókatona.

– Ez pedig – mondja a lány – én vagyok.

* * *

Kilenc éve élek itt, az ősmocsár szegélyén. A szomszédaim analfabéta indiánok, bujkáló illegálisok. A sztrádák alatt *homelessek* pakolásszák a holmijukat.

Valaha azt tartottam, hogy az elesettek, az útpadkára szorultak krónikása vagyok. Most pedig, itt. Van három macskám. Kettő vadászni jár, de a harmadik velem marad.

Az emlékeimet már megírtam. Ahhoz, hogy mindenfélét kitaláljak, öreg vagyok.

Néha, időről időre meglátogat a fiam. Magánnyomozó, ketrecbe zárt gyerekekkel és véresre vert családanyákkal foglalkozik. Ilyenkor rendőrautó kíséri. Neki magának egy velem egykorú, hetvenéves Ford Mustangja van.

Máskor meglátogat egy egyetemi ember, de általában elég, ha a kész kazettákat postára adom.

A madarak pedig énekelnek. Ez az ősmocsár itt a laboratóriumom. Este kiülök a *trailer* elé, beállítom a parabolareflektorokat. Párizs felé itt száll el a 747-es. Bizonyos zajok egyenesen kívánatosak.

A magnót éjjel is bekapcsolom. Szűrcsölöm a cukornád levét, és a régieket hallgatom. *Django Reinhardt*-ot, *Djurit*. A párizsiakat.

Ezentúl az indián lány is meg fog szólalni Atahualpa és a posztáták között. Náni, akit kihozott, azután elvitt a fiam.

A madárhanggyűjtés magányos foglalkozás. Ahol sokat beszélnek, ott nem énekelnek a madarak.

– Elveszed? – kérdeztem.

– Lehet – felelte. – Még nem tudom.

A vén Ford elporzik az *Everglades* – az ősmocsár – felé vezető földúton.